

**III - ZAKON O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA  
SA PROPISIMA DRUGIH ZEMALJA U ODREĐENIM  
ODNOSIMA («Sl.listSFRJ»,BR.43/082 I 72/82 - 1645  
«Sl list R BiH» 2/92-5,13/94-189)**

---

**ZAKON**  
**O RJEŠAVANJU SUKOBA ZAKONA SA PROPISIMA DRUGIH**  
**ZEMALJA U ODREĐENIM ODNOSIMA**  
(„Sl. list SFRJ“, br. 43/82 i 72/82 - 1645, „Sl. list R BiH“ 2/92-5,13/94-189)

**Glava I**  
**OSNOVNE ODREDBE**  
**Član 1.**

Ovaj zakon sadrži pravila o određivanju mjerodavnog prava za statusne, porodične i imovinske odnosno druge materijalnopravne odnose s međunarodnim elementom.

Ovaj zakon sadrži i pravila o nadležnosti sudova i drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje odnosa iz stava 1. ovog člana, pravila postupka i pravila za priznanje i izvršenje stranih sudskih i arbitražnih odluka.

**Član 2.**

Ako u ovom zakonu nema odredbe o pravu mjerodavnom za neki odnos iz člana 1. stava 1. ovog zakona, shodno se primjenjuju odredbe i načela ovog zakona, načela pravnog poretka Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i načela međunarodnog privatnog prava.

**Član 3.**

Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na odnose iz člana 1. ovog zakona ako su regulisani drugim saveznim zakonom ili međunarodnim ugovorima.

**Član 4.**

Ne primjenjuje se pravo strane države ako bi njegovo dejstvo bilo suprotno Ustavu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

**Član 5.**

Ne primjenjuje se pravo strane države koje bi bilo mjerodavno po odredbama ovog ili drugog saveznog zakona ako bi njegovo primjenjivanje imalo za cilj izbjegavanje primjenjivanja prava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

**Član 6.**

Ako bi po odredbama ovog zakona trebalo primijeniti pravo strane države, uzimaju se u obzir njegova pravila o određivanju mjerodavnog prava.

Ako pravila strane države o određivanju mjerodavnog prava uzvraćaju na pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, primijeniće se pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ne uzimajući u obzir pravila o određivanju mjerodavnog prava.

---

## Član 7.

Ako ovim ili drugim saveznim zakonom nije drukčije određeno smatra se da su pravni posao i pravna radnja u pogledu oblika punovažni, ako su punovažni bilo po pravu mjesta gdje je pravni posao zaključen odnosno pravna radnja preduzeta, bilo po pravu koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla odnosno pravne radnje.

## Član 8.

Za zastarjelost je mjerodavno pravo koje je mjerodavno za sadržinu pravnog posla odnosno pravne radnje.

## Član 9.

Pravo strane države primjenjuje se prema svom smislu i pojmovima koje sadrži.

## Član 10.

Ako je mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven, a pravila ovog zakona ne upućuju na određeno pravno područje u toj državi, mjerodavno pravo određuje se po pravilima tog pravnog poretka.

Ako se mjerodavno pravo države čiji pravni poredak nije jedinstven ne može utvrditi na način predviđen u stavu 1. ovog člana, mjerodavno je pravo područja u toj državi sa kojim postoji najbliža veza.

## Član 11.

Ako lice koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ima i državljanstvo neke druge države, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima samo državljanstvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako lice koje nije državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ima dva ili više stranih državljanstava, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i u kojoj ima prebivalište.

Ako lice iz stava 2. ovog člana nema prebivalište ni u jednoj od država čiji je državljanin, za primjenjivanje ovog zakona smatra se da ima državljanstvo one države čiji je državljanin i s kojom je u najbližoj vezi.

## Član 12.

Ako lice nema državljanstvo ili se njegovo državljanstvo ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom prebivalištu.

Ako lice iz stava 1. ovog člana nema prebivalište ili se ono ne može utvrditi, mjerodavno pravo određuje se prema njegovom boravištu.

Ako se ni boravište lica iz stava 1. ovog člana ne može utvrditi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

---

## Član 13.

Sud ili drugi nadležni organ će po službenoj dužnosti utvrditi sadržaj stranog mjerodavnog prava.

Organ iz stava 1. ovog člana može zatražiti obavještenje o stranom pravu od saveznog organa nadležnog za poslove pravde.

Stranke u postupku mogu podnijeti i javnu ispravu o sadržaju stranog prava.

## Glava II MJERODAVNO PRAVO Član 14.

Za pravnu i poslovnu sposobnost fizičkog lica mjerodavno je pravo države čiji je ono državljanin.

Fizičko lice koje bi prema pravu države čiji je ono državljanin bilo poslovno nesposobno, poslovno je sposobno ako ima poslovnu sposobnost po pravu mjesta gde je nastala obaveza.

Za lišenje ili ograničenje poslovne sposobnosti fizičkog lica mjerodavno je pravo iz stava 1. ovog člana.

Odredba stava 2. ovog člana ne primjenjuje se na porodične i nasljedne odnose.

## Član 15.

Za stavljanje pod starateljstvo i prestanak starateljstva, kao i za odnose između staroca i lica pod starateljstvom (štićenika), mjerodavno je pravo države čiji je državljanin lice pod starateljstvom.

Privremene zaštitne mjere prema stranom državljaninu i prema licu bez državljanstva koji se nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji određuju se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i traju dok nadležna država ne donese odluku i ne preduzme potrebne mjere.

Odredba stava 2. ovog člana primjenjuje se i u pogledu zaštite imovine odsutnog stranog državljanina i lica bez državljanstva koji se nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 16.

Za proglašenje nestalog lica umrlim mjerodavno je pravo države čiji je državljanin bilo to lice u vrijeme nestanka.

## Član 17.

Pripadnost pravnog lica određuje se po pravu države po kome je ono osnovano.

Ako pravno lice ima stvarno sjedište u drugoj državi, a ne u onoj u kojoj je osnovano i po pravu te druge države ima njenu pripadnost, smatraće se pravnim licem te države.

## Član 18.

Za vlasničko pravne odnose i druga prava na stvari mjerodavno je pravo mjesta gdje se stvar nalazi.

---

Za odnose iz stava 1. ovog člana u pogledu stvari koje se nalaze u prevozu mjerodavno je pravo mjesta odredišta (opredjeljenja).

Za odnose iz stava 1. ovog člana na prevoznim sredstvima mjerodavno je pravo države čiju državnu pripadnost imaju ta sredstva, ako propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nije drukčije određeno.

### **Član 19.**

Za ugovor mjerodavno je pravo koje su izabrale ugovorne strane, ako ovim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drukčije određeno.

### **Član 20.**

Ako nije izabrano mjerodavno pravo i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo primjenjuje se:

1) za ugovor o prodaji pokretnih stvari - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavca;

2) za ugovor o djelu odnosno za ugovor o građenju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište uposlenika (preduzimača);

3) za ugovor o punomoćstvu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište punomoćnika;

4) za ugovor o posredovanju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište posrednika;

5) za ugovor o komisyonu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište komisionara;

6) za ugovor o otpremanju (špediciji) - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište otpremnika;

7) za ugovor o zakupu pokretnih stvari - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište zakupodavca;

8) za ugovor o zajmu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponuda nalazilo prebivalište odnosno sjedište zajmodavca;

9) za ugovor o posluži - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poslugodavca;

10) za ugovor o ostavi - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ostavoprimca (depozitara);

11) za ugovor o uskladištenju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište skladištara;

12) za ugovor o prevozu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prevozioca (vozara);

13) za ugovor o osiguranju - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište osiguratelja

14) za ugovor o autorskom pravu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište autora;

15) za ugovor o poklonu - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poklonodavca;

16) za burzovne poslove - pravo sjedišta berze;

---

17) za ugovor o samostalnim bankarskim garancijama - pravo mjesta gdje se u vrijeme zaključenja ugovora nalazilo sjedište davaoca garancije;

18) za ugovor o prijenosu tehnologije (licenci, i dr.) - pravo mjesta gdje se u vrijeme zaključenja ugovora nalazilo sjedište primaoca tehnologije;

19) za imovinska potraživanja iz ugovora o radu - pravo države u kojoj se rad obavlja ili se obavljao;

20) za druge ugovore - pravo mjesta gdje se u vrijeme prijema ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ponudioca.

### **Član 21.**

Za ugovore koji se odnose na nekretnine isključivo je mjerodavno pravo države na čijoj se teritoriji nalazi nekretnina.

### **Član 22.**

U odnosima između ugovornih strana, ako ugovorne strane nisu drukčije ugovorile, pravo iz člana 20. ovog zakona mjerodavno je i za:

1) određivanje časa od kog stjecatelj odnosno preuzimatelj pokretne stvari ima pravo na proizvode i plodove stvari;

2) određivanje časa od kog stjecatelj odnosno preuzimatelj snosi rizik u vezi sa stvarima.

### **Član 23.**

Pravo mjesta gdje se stvar mora predati mjerodavno je, ako ugovorne strane nisu drukčije ugovorile, za način predaje stvari i za mjere koje treba preduzeti ako se odbije preuzimanje stvari.

### **Član 24.**

Na dejstvo ustupanja potraživanja ili preuzimanja duga prema dužniku odnosno povjeriocu, koji nisu učestvovali u ustupanju odnosno preuzimanju, primijenije se pravo koje je mjerodavno za potraživanje odnosno dug.

### **Član 25.**

Na akcesorni pravni posao, ako nije drukčije određeno, primijenije se pravo mjerodavno za glavni pravni posao.

### **Član 26.**

Za jednostrani pravni posao mjerodavno je pravo države dužnikovog prebivališta odnosno sjedišta.

### **Član 27.**

Na stjecanje bez osnova primjenjuje se pravo mjerodavno za pravni odnos koji je nastao, bio očekivan ili pretpostavljen, u povodu kojega je nastalo stjecanje.

---

Za poslovodstvo bez naloga mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja poslovođe izvršena.  
Za obaveze iz upotrebe stvari bez poslovodstva i za druge vanugovorne obaveze, koje ne izvire iz odgovornosti za štetu, mjerodavno je pravo mjesta gdje su se dogodile činjenice koje su prouzrokovale obavezu.

### **Član 28.**

Za vanugovornu odgovornost za štetu, ako za pojedine slučajeve nije drukčije određeno, mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja izvršena ili pravo mjesta gdje je posljedica nastupila, zavisno od toga koje je od ta dva prava povoljnije za oštećenika.

Pravo iz stava 1. ovog člana mjerodavno je i za vanugovornu odgovornost za štetu koja je nastala u vezi sa pravnim odnosima iz člana 27. ovog zakona.

Za protivpravnost radnje mjerodavno je pravo mjesta gdje je radnja izvršena ili gdje je posljedica nastupila, a ako je radnja izvršena ili je posljedica nastupila na više mjesta - dovoljno je da je radnja protivpravna po pravu bilo kojeg od tih mjesta.

### **Član 29.**

Ako je događaj iz kog proizilazi obaveza za naknadu štete nastao na brodu, na otvorenom moru ili u vazduhoplovu, kao pravo mjesta gdje su se dogodile činjenice koje su prouzrokovale obavezu naknade štete smatra se pravo države čiju pripadnost brod ima odnosno pravo države u kojoj je vazduhoplov registrovan.

### **Član 30.**

Za nasljeđivanje mjerodavno je pravo države čiji je državljanin bio ostavilac u vrijeme smrti.

Za sposobnost za pravljenje testamenta mjerodavno je pravo države čije je državljanstvo ostavilac imao u momentu sastavljanja testamenta.

### **Član 31.**

Testament je punovažan u pogledu oblika ako je punovažan po jednom od sljedećih prava:

- 1) po pravu mjesta gdje je testament sastavljen;
- 2) po pravu države čiji je državljanin bio ostavilac bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 3) po pravu ostavilačevog prebivališta bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 4) po pravu ostavilačevog boravišta bilo u vrijeme raspolaganja testamentom bilo u vrijeme smrti;
- 5) po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- 6) za nekretnine - i po pravu mjesta gdje se nekretnina nalazi.

Opozivanje testamenta je punovažno u pogledu oblika ako je taj oblik punovažan po bilo kom pravu prema kome je, u skladu sa odredbama stava 1. ovog člana, testament mogao biti punovažno sastavljen.

---

## Član 32.

U pogledu uslova za zaključenje braka mjerodavno je, za svako lice, pravo države čiji je ono državljanin u vrijeme stupanja u brak.

I kad postoje uslovi za zaključenje braka po pravu države čiji je državljanin lice koje želi da zaključi brak pred nadležnim organom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije neće se dozvoliti zaključenje braka ako, u pogledu tog lica, postoje po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije smetnje koje se odnose na postojanje ranijeg braka, srodstvo i nesposobnost za rasuđivanje.

## Član 33.

Za formu braka mjerodavno je pravo mjesta u kome se brak zaključuje.

## Član 34.

Za nevažnost braka (nepostojanje i ništavost) mjerodavno je bilo koje pravo po kome je brak zaključen u smislu člana 32. ovog zakona.

## Član 35.

Za razvod braka mjerodavno je pravo države čiji su državljani oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država u vrijeme podnošenja tužbe, za razvod braka mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su oni državljani.

Ako se brak ne bi mogao razvesti po pravu određenom u stavu 2. ovog člana, za razvod braka mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ako je jedan od bračnih drugova imao u vrijeme podnošenja tužbe prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako je jedan od bračnih drugova državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a brak se ne bi mogao razvesti po pravu određenom u stavu 2. ovog člana, za razvod braka mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 36.

Za lične i zakonske imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su bračni drugovi državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako bračni drugovi nemaju ni zajedničko državljanstvo ni prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko prebivalište.

Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema st. 1. do 3. ovog člana, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.



---

### **Član 37.**

Za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za lične i zakonske imovinske odnose.

Ako pravo određeno u stavu 1. ovog člana predviđa da bračni drugovi mogu izabrati pravo koje je mjerodavno za bračno-imovinski ugovor, mjerodavno je pravo koje su oni izabrali.

### **Član 38.**

Ako je brak nevažeći ili je prestao za lične i zakonske imovinske odnose, mjerodavno je pravo određeno u članu 36. ovog zakona.

U slučajevima navedenim u članu 36. ovog zakona za ugovorne imovinske odnose bračnih drugova mjerodavno je pravo određeno u članu 37. ovog zakona.

### **Član 39.**

Za imovinske odnose lica koja žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako lica iz stava 1. ovog člana nemaju isto državljanstvo, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju zajedničko prebivalište.

Za ugovorne imovinske odnose između lica koja žive u vanbračnoj zajednici mjerodavno je pravo koje je u vrijeme zaključenja ugovora bilo mjerodavno za njihove imovinske odnose.

### **Član 40.**

Za odnose između roditelja i djece mjerodavno je pravo države čiji su oni državljani.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj svi oni imaju prebivalište.

Ako su roditelji i djeca državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je dijete ili koji od roditelja državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za odnose između roditelja i djece koji nisu predviđeni u st. 1. do 3. ovog člana mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

### **Član 41.**

Za priznavanje, utvrđivanje ili osporavanje očinstva odnosno materinstva mjerodavno je pravo države čiji je državljanin u vrijeme rođenja djeteta bilo lice čije se očinstvo odnosno materinstvo priznaje, utvrđuje ili osporava.

### **Član 42.**

Za obavezu izdržavanja između krvnih srodnika, osim roditelja i djece, ili za obavezu izdržavanja srodnika po tazbini, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin srodnik od kog se zahtjeva izdržavanje.

---

### **Član 43.**

Za pozakonjenje mjerodavno je pravo države čiji su državljani roditelji, a ako roditelji nisu državljani iste države - pravo države onog roditelja, po kome je pozakonjenje punovažno.

Ako po pravu određenom u stavu 1. ovog člana nema uslova za pozakonjenje, a roditelji i dijete imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za pristanak djeteta, drugog lica ili državnog organa za pozakonjenje, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin dijete.

### **Član 44.**

Za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojlac i usvojenik.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja mjerodavna su kumulativno prava obje države čiji su oni državljani.

Ako bračni drugovi zajednički usvajaju, pored prava države čiji je državljanin usvojenik, mjerodavna su za uslove zasnivanja usvojenja i prestanka usvojenja i prava država čiji su državljani i jedan i drugi bračni drug.

Za oblik usvojenja mjerodavno je pravo mjesta gdje se usvojenje zasniva.

### **Član 45.**

Za dejstvo usvojenja mjerodavno je pravo države čiji su državljani usvojlac i usvojenik u vrijeme zasnivanja usvojenja.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, mjerodavno je pravo države u kojoj imaju prebivalište.

Ako su usvojlac i usvojenik državljani različitih država, a nemaju prebivalište u istoj državi, mjerodavno je pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je jedan od njih državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako u slučaju iz stava 3. ovog člana ni usvojlac ni usvojenik nisu državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, mjerodavno je pravo države čiji je državljanin usvojenik.

## **Glava III**

### **NADLEŽNOST I POSTUPAK**

#### **1. Nadležnost suda i drugih organa SFRJ u stvarima s međunarodnim elementom**

### **Član 46.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako tuženi ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ni ti u kojoj drugoj državi, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije

---

postoji ako tuženi ima boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako su parnične stranke državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi ima boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako u parnici ima više tuženih sa svojstvom materijalnih suparničara, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad jedan od tuženih ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Kad se o pravnom odnosu odlučuje u vanparničnom postupku, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako lice prema kome je podnesen zahtjev ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a kad u postupku učestvuje samo jedno lice - ako to lice ima prebivalište odnosno sjedište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

#### **Član 47.**

Isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji kad je to ovim ili drugim saveznim zakonom izričito određeno.

#### **Član 48.**

Ako u stranoj državi postoji nadležnost stranog suda u sporovima protiv državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije po kriterijumima o nadležnosti kojih nema u odredbama o nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ti kriterijumi će biti mjerodavni za postojanje nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima, u kojima je tuženi državljanin te strane države.

#### **Član 49.**

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti stranog suda samo ako je bar jedna od njih strani državljanin ili pravno lice sa sjedištem u inostranstvu, a nije u pitanju spor za koji postoji, po odredbama ovog ili drugog saveznog zakona, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako je bar jedna stranka državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili pravno lice sa sjedištem u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana ne primjenjuju se kad je u pitanju nadležnost u stvarima iz čl. 61. do 70. ovog zakona.

#### **Član 50.**

Kad nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije zavisi od pristanka tuženog da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, smatra se da je tuženi dao pristanak podnošenjem odgovora na tužbu odnosno prigovora na platni nalog, a nije osporio nadležnost ili se upustio u raspravljanje.

---

## Član 51.

Kad je odredbama ovog zakona nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije određena pod pretpostavkom da partična stranka ima jugoslovensko državljanstvo, ta nadležnost postoji i za lica bez državljanstva koja imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredba stava 1. ovog člana shodno se primjenjuje i na nadležnost drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 52.

U sporovima protiv državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji žive u inostranstvu, gdje su ih na službu ili na rad uputili državni organ, preduzeće ili drugo pravno lice, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako su oni imali prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

## Član 53.

U sporovima o vanugovornoj odgovornosti za štetu nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako ta nadležnost postoji po odredbama člana 46. i čl. 50. do 52. ovog zakona ili ako je šteta nastala na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Odredba stava 1. ovog člana primjenjivaće se i u sporovima protiv zajednice osiguranja imovine i lica radi naknade štete trećim licima na osnovu propisa o neposrednoj odgovornosti te zajednice, kao i u sporovima o regresnim zahtjevima, po osnovu naknade štete protiv regresnih dužnika.

## Član 54.

U sporovima o imovinskopравnim zahtjevima nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nalazi imovina tuženog ili predmet koji se tužbom traži.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i u sporovima zbog obaveza nastalih za vrijeme boravka tuženog u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

## Član 55.

U sporovima protiv fizičkog ili pravnog lica koje ima sjedište u inostranstvu za obaveze koje su nastale u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili koje se moraju izvršiti na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji, ako to lice ima na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije svoje predstavništvo ili zastupništvo ili ako je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji sjedište pravnog lica, kome je povjereno vršenje njegovih poslova.

---

## Član 56.

Isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima o pravu vlasništva i o drugim stvarnim pravima na nekretnini, u sporovima zbog smetanja posjeda na nekretnini, kao i u sporovima nastalim iz zakupnih ili najamnih odnosa u pogledu nekretnine, ili iz ugovora o korištenju stana ili poslovnih prostorija, ako se nekretnina nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 57.

U sporovima zbog smetanja posjeda na pokretnim stvarima nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji po odredbama člana 46. i čl. 50. i 51. ovog zakona ili ako je na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nastalo smetanje.

## Član 58.

U sporovima o pravu vlasništva, založnom pravu i drugim pravima na vazduhoplovu, pomorskom brodu i brodu unutrašnje plovidbe, kao i o zakupnim odnosima u pogledu vazduhoplova i broda, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije vodi upisnik u koji je vazduhoplov odnosno brod upisan.

U sporovima zbog smetanja posjeda na vazduhoplovu i brodu iz stava 1. ovog člana nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad se na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije vodi upisnik u koji je vazduhoplov odnosno brod upisan, ili kad je na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nastalo smetanje.

## Član 59.

U sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova u pogledu imovine u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako se pretežni dio imovine nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a drugi dio u inostranstvu, sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može odlučivati o imovini koja se nalazi u inostranstvu samo u sporu u kome se odlučuje i o imovini u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, i to samo ako tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 60.

Odredbama člana 59. ovog zakona ne dira se u odredbe o isključivoj nadležnosti sudova Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u imovinsko-pravnim sporovima.

---

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova po odredbama ovog zakona postoji bez obzira na to da li brak traje ili je prestao, ili je utvrđeno da brak ne postoji.

### **Član 61.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili razvoda braka (bračni sporovi) i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji:

1) ako su oba bračna druga državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili

2) ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ili

3) ako su bračni drugovi imali svoje posljednje prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako je tuženi bračni drug državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

### **Član 62.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima iz člana 61. ovog zakona postoji i kad su bračni drugovi strani državljani koji su imali posljednje zajedničko prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili kad tužilac ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ali samo ako u tim slučajevima tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako je po propisima države čiji su državljani bračni drugovi dopuštena ta nadležnost.

### **Član 63.**

U sporovima za razvod braka nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a pravo države čiji bi sud bio nadležan ne predviđa ustanovu razvoda braka.

### **Član 64.**

U sporovima za utvrđivanje ili osporavanje očinstva ili materinstva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, i to:

1) ako su tužilac i tuženi državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili

2) ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

---

Ako je tužba podnesena protiv djeteta koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište odnosno boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

### **Član 65.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima iz člana 64. ovog zakona postoji i kad su stranke strani državljani ako tužilac ili jedan od tužilaca ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ali samo ako tuženi pristaje da sudi sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako je po propisima države čiji je on državljanin dopuštena ta nadležnost.

### **Član 66.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji u sporovima o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece koja su pod roditeljskim staranjem i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ako su oba roditelja državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako su tuženi i dijete državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ako oboje imaju prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana kao i odredbe člana 46. ovog zakona shodno se primjenjuju i na određivanje nadležnosti drugih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije kad odlučuju o čuvanju, podizanju i vaspitanju djece pod roditeljskim staranjem.

### **Član 67.**

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju djece postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji:

1) ako dijete podnosi tužbu i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ili

2) ako su tužilac i tuženi državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ili

3) ako je tužilac maloljetno dijete i državljanin je Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju koji nisu navedeni u stavu 1. ovog člana postoji i kad tuženi nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ako je tužilac državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju između bračnih drugova i između bivših bračnih drugova postoji i ako su bračni drugovi imali svoje posljednje zajedničko prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, a tužilac u vrijeme suđenja i dalje ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

---

## Član 68.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u sporovima o zakonskom izdržavanju postoji i ako tuženi ima imovinu u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji iz koje se može naplatiti izdržavanje.

## Član 69.

Prilikom odlučivanja o lišenju i vraćanju roditeljskog prava, produženju roditeljskog prava, stavljanju roditelja u položaj staraoca u pogledu upravljanja dječijom imovinom, oglašenju djeteta rođenim u braku, kao i prilikom odlučivanja o drugim stvarima koje se odnose na lično stanje i odnose između roditelja i djece, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji i kad ne postoje pretpostavke iz člana 46. stav 4. ovog zakona ako su podnositelj zahtjeva i lice prema kome se podnosi zahtjev državljani, odnosno kad u postupku učestvuje samo jedno lice ako je to lice državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## Član 70.

Za davanje dozvole za stupanje u brak nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako je podnositelj zahtjeva državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odnosno ako je jedan od podnositelja zahtjeva državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje lica koja žele da stupe u brak imaju prebivališta.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključiva ako je maloljetnik koji traži dozvolu za stupanje u brak državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odnosno ako su oba lica koja žele da stupe u brak državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, a brak se zaključuje u inostranstvu.

## Član 71.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine državljanina Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ako se ta zaostavština nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Ako se nepokretna zaostavština jugoslovenskog državljanina nalazi u inostranstvu, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji samo ako po pravu države u kojoj se nalaze nekretnine nije nadležan njen organ.

Nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje pokretne zaostavštine jugoslovenskog državljanina postoji ako se nekretnine nalaze na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili ako po pravu države u kojoj se pokretne nalaze nije nadležan strani organ odnosno ako taj organ odbija da raspravlja zaostavštinu.

Odredbe st. 1. do 3. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i na sporove o potraživanjima povjerilaca prema zaostavštini.



---

## Član 72.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine stranog državljanina postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ako se nekretnine nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Za raspravljanje pokretne zaostavštine stranog državljanina koja se nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji nadležan je sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, osim ako u državi ostavioca sud nije nadležan za raspravljanje pokretne imovine državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i u sporovima o potraživanjima povjerenika prema zaostavštini.

Kad ne postoji nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina, sud može odrediti mjere za obezbjeđenje zaostavštine i za zaštitu prava prema zaostavštini koja se nalazi u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

## Član 73.

Za raspravljanje nepokretne zaostavštine lica bez državljanstva, lica čije se državljanstvo ne može utvrditi ili lica koje ima status izbjeglice, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se nekretnina nalazi na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Za raspravljanje pokretne zaostavštine lica bez državljanstva, lica čije se državljanstvo ne može utvrditi ili lica koje ima status izbjeglice, nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije postoji ako se nekretnine nalaze u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji ili ako je ostavilac u vrijeme smrti imao prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana odnose se i na nadležnost u sporovima iz nasljedno-pravnih odnosa i u sporovima o potraživanjima povjerenika prema zaostavštini.

Ako ostavilac nije imao prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, shodno će se primjenjivati odredbe koje važe za raspravljanje zaostavštine stranog državljanina, podrazumijevajući pod stranom državom državu u kojoj je ostavilac u vrijeme smrti imao prebivalište.

## Član 74.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije je isključivo nadležan da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja lica koje je državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nadležan je da odlučuje o usvojenju i o prestanku usvojenja ako je lice koje usvaja državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Kad bračni drugovi zajednički usvajaju, za nadležnost organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije dovoljno je da je jedan od bračnih drugova državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i da ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

---

## Član 75.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije isključivo je nadležan u stvarima starateljstva državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, bez obzira na to gdje imaju prebivalište, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

## Član 76.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije neće donijeti odluku i preduzimati mjere u stvarima starateljstva jugoslovenskog državljanina koji ima prebivalište u inostranstvu, ako utvrdi da je organ nadležan po pravu strane države donio odluku ili preduzeo mjere kojima je osigurana zaštita ličnosti, prava i interesa jugoslovenskog državljanina.

## Član 77.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije preduzeće neophodne privremene mjere radi zaštite ličnosti, prava i interesa stranog državljanina koji se nalazi ili ima imovinu u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, o čemu će obavijestiti organ države čiji je državljanin to lice.

Organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije donijeće odluku i preduzeće mjere u stvarima starateljstva stranog državljanina koji ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, ako zaštitu njegove ličnosti, prava i interesa nije osigurao organ države čiji je on državljanin.

## Član 78.

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije isključivo je nadležan za proglašenje nestalog jugoslovenskog državljanina umrlim, bez obzira na to gdje je imao prebivalište.

Pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije dokazivati smrt stranog državljanina koji je umro na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

## 2. Ostale odredbe

### Član 79.

Za stranačku i parničnu sposobnost fizičkog lica mjerodavno je pravo države čiji je ono državljanin.

Ako strani državljanin nije parnično sposoban po odredbi stava 1. ovog člana, a parnično je sposoban po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, može sam preduzimati radnje u postupku.

Zakonski zastupnik stranog državljanina iz stava 2. ovog člana može preduzimati radnje u postupku samo dok taj strani državljanin ne izjavi da sam preuzima vođenje parnice.

Za stranačku sposobnost stranog pravnog lica mjerodavno je pravo predviđeno u članu 17. ovog zakona.

---

## Član 80.

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije prekinuće postupak na zahtjev stranke ako je u toku spor pred stranim sudom u istoj pravnoj stvari i između istih stranaka, i to:

- 1) ako je prvo pred stranim sudom pokrenut postupak po odnosnom sporu;
- 2) ako je u pitanju spor za čije suđenje ne postoji isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;
- 3) ako postoji uzajamnost.

## Član 81.

Za ocjenu nadležnosti suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije od značaja su činjenice koje postoje u vrijeme u koje parnica počinje teći.

## Član 82.

Kad strani državljanin ili lice bez državljanstva koje nema prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji pokreće parnicu pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, dužan je da tuženom, na njegov zahtjev, obezbijedi parnične troškove.

Tuženi je dužan da zahtjev iz stava 1. ovog člana stavi najkasnije na pripremnom ročištu, a ako pripremno ročište nije održano - na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, odnosno čim je saznao da postoje pretpostavke za traženje osiguranja.

Osiguranje parničnih troškova daje se u novcu, ali sud može odobriti da se osiguranje daje i u drugom pogodnom obliku.

## Član 83.

Tuženi nema pravo na osiguranje parničnih troškova:

- 1) ako u državi čiji je državljanin tužilac državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nisu dužni da daju osiguranje;
- 2) ako tužilac uživa u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji pravo azila;
- 3) ako se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje tužioca iz njegovog radnog odnosa u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji;
- 4) ako su u pitanju bračni sporovi ili sporovi o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva i ako je u pitanju zakonsko izdržavanje;
- 5) ako je u pitanju mjenična ili čekovna tužba, protivtužba ili izdavanje platnog naloga.

U slučaju sumnje da li su državljani Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, u smislu tačke 1. stava 1. ovog člana, dužni da daju obezbjeđenje u državi čiji je državljanin tužilac, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

## Član 84.

Sud će u rješenju kojim se usvaja zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova odrediti iznos obezbjeđenja i rok u kome se obezbjeđenje mora dati, a upozoriće tužioca na posljedice koje zakon predviđa ako ne bude dokazano da je obezbjeđenje dato u određenom roku.

---

Ako tužilac u određenom roku ne dokaže da je dao obezbjeđenje za parnične troškove, smatraće se da je tužba povučena odnosno da je tužilac odustao od pravnog lijeka ako je zahtjev za obezbjeđenje stavljen tek u postupak povodom pravnog lijeka.

Tuženi koji je blagovremeno stavio zahtjev da mu tužilac obezbijedi parnične troškove nije dužan da nastavi postupak u glavnoj stvari sve dok se pravosnažno ne odluči o njegovom zahtjevu, a ako zahtjev bude usvojen - dok tužilac ne položi obezbjeđenje.

Ako sud odbije zahtjev za obezbjeđenje parničnih troškova, može odlučiti da se postupak nastavi i prije nego što rješenje o odbijanju postane pravosnažno.

## **Član 85.**

Strani državljani imaju pravo na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova pod uslovima uzajamnosti.

U slučaju sumnje u postojanje uzajamnosti, u pogledu oslobođenja od plaćanja parničnih troškova, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

Uzajamnost iz stava 1. ovog člana ne predstavlja uslov za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova, ako strani državljani ima prebivalište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Lice bez državljanstva ima pravo na oslobođenje od plaćanja parničnih troškova ako ima prebivalište ili boravište u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

## **IV**

### **PRIZNANJE I IZVRŠENJE STRANIH ODLUKA**

#### **1. Priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka**

## **Član 86.**

Strana sudska odluka izjednačuje se sa odlukom suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i proizvodi pravno dejstvo u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji samo ako je prizna sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Stranom sudskom odlukom u smislu stava 1. ovog člana smatra se i poravnanje zaključeno pred sudom (sudsko poravnanje).

Stranom sudskom odlukom smatra se i odluka drugog organa koja je u državi u kojoj je donesena izjednačena sa sudskom odlukom odnosno sudskim poravnanjem, ako se njome regulišu odnosi predviđeni u članu 1. ovog zakona.

## **Član 87.**

Strana sudska odluka priznaće se ako je podnosilac zahtjeva za priznanje uz tu odluku podnio i potvrdu nadležnog stranog suda, odnosno drugog organa o pravosnažnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

## **Član 88.**

Sud Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije odbiće priznanje strane sudske odluke ako povodom prigovora lica protiv koga je ta odluka donesena utvrdi da to lice nije moglo učestvovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku.

---

Naročito će se smatrati da lice protiv koga je donesena strana sudska odluka nije moglo učestvovati u postupku zbog toga što mu poziv, tužba ili rješenje kojim je započet postupak nije bilo lično dostavljeno, odnosno što uopšte nije ni pokušano lično dostavljanje, osim ako se na bilo koji način upustilo u raspravljanje o glavnoj stvari u prvostepenom postupku.

### **Član 89.**

Strana sudska odluka neće se priznati ako u odnosnoj stvari postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Ako tuženi traži priznanje strane sudske odluke koja je donesena u bračnom sporu ili ako to traži tužilac, a tuženi se ne protivi, isključiva nadležnost suda Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije nije smetnja za priznanje te odluke.

### **Član 90.**

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u istoj stvari sud ili drugi organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije donio pravosnažnu odluku ili ako je u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji priznata neka druga strana sudska odluka koja je donesena u istoj stvari.

Sud će zastati sa priznanjem strane sudske odluke ako je pred sudom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u toku ranije pokrenuta parnica u istoj pravnoj stvari i među istim strankama, i to do pravosnažnog okončanja te parnice.

### **Član 91.**

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u suprotnosti sa Ustavom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja.

### **Član 92.**

Strana sudska odluka neće se priznati ako ne postoji uzajamnost.

Nepostojanje uzajamnosti nije smetnja za priznanje strane sudske odluke donesene u bračnom sporu i u sporu radi utvrđivanja i osporavanja očinstva ili materinstva, kao i ako priznanje ili izvršenje strane sudske odluke traži državljanin Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Postojanje uzajamnosti u pogledu priznanja strane sudske odluke pretpostavlja se dok se suprotno ne dokaže, a u slučaju sumnje u postojanje te uzajamnosti, objašnjenje daje savezni organ nadležan za poslove pravde.

### **Član 93.**

Ako je pri odlučivanju o ličnom stanju (statusu) jugoslovenskog državljanina trebalo po ovom zakonu primijeniti pravo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, strana sudska odluka priznaće se i kad je primijenjeno strano pravo ako ta odluka bitno ne odstupa od prava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koje se primjenjuje na takav odnos.

### **Član 94.**

Odluke stranih sudova koje se odnose na lično stanje (status) državljanina države čija je odluka u pitanju priznaju se u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji bez preispitivanja od strane suda po članu 89. i čl. 91. i 92. ovog zakona.

---

Ako nadležni organ Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije smatra da se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) jugoslovenskog državljanina, takva odluka, da bi bila priznata, podliježe preispitivanju po odredbama čl. 87. do 92. ovog zakona.

### **Član 95.**

Ako se strana sudska odluka odnosi na lično stanje (status) stranaca koji nisu državljani države koja je donijela tu odluku, odluka će se priznati samo ako ispunjava uslove za priznanje u državi čiji su državljani odnosna lica.

### **Član 96.**

Na izvršenje strane sudske odluke primjenjuju se odredbe čl. 87. do 92. ovog zakona. Podnosilac zahtjeva za izvršenje strane sudske odluke, pored potvrde iz člana 87. ovog zakona, treba da podnese i potvrdu o izvršnosti te odluke po pravu države u kojoj je donesena.

## **2. Priznanje i izvršenje stranih arbitražnih odluka**

### **Član 97.**

Stranom arbitražnom odlukom smatra se arbitražna odluka koja nije donesena u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji.

Strana arbitražna odluka ima pripadnost države u kojoj je donesena.

Stranom arbitražnom odlukom smatra se i arbitražna odluka koja je donesena u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, pri čijem je donošenju primijenjeno pravo strane države u pogledu postupka, ako to nije u suprotnosti s prisilnim propisima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

Strana arbitražna odluka iz stava 3. ovog člana ima pripadnost države čije je pravo u pogledu postupka primijenjeno.

### **Član 98.**

Strana arbitražna odluka priznaje se i izvršava ako je stranka koja traži priznanje i izvršenje podnijela uz svoj zahtjev sudu:

- 1) izvornu odluku arbitraže ili njezin ovjeren prijepis,
- 2) izvorni ugovor o arbitraži ili njegov ovjereni prijepis.

Ako strana arbitražna odluka ili ugovor o arbitraži odnosno njihovi ovjereni prijepisi nisu sastavljeni na jeziku koji je u službenoj upotrebi suda pred kojim se pokreće postupak za priznanje i izvršenje te odluke, stranka koja traži priznanje i izvršenje odluke mora podnijeti njihov prijevod na tom jeziku, što ga je obavila osoba za to ovlaštena.

### **Član 99.**

Priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke odbiće se ako se utvrdi:

- 1) da se po pravu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije predmet spora ne može podvrgnuti arbitraži;
- 2) da postoji isključiva nadležnost suda ili drugog organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije;

- 
- 3) da bi priznanje ili izvršenje odluke bilo u suprotnosti s Ustavom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije utvrđenim osnovama društvenog uređenja;
  - 4) da ne postoji uzajamnost;
  - 5) da ugovor o arbitraži nije sklopljen u pismenom obliku odnosno razmjennom pisma, brzojava ili teleprinterskih saopštenja;
  - 6) da ugovor o arbitraži nije pravovaljan;
  - 7) da stranka protiv koje se traži priznanje i izvršenje odluke nije bila uredno obaviještena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku, ili joj je iz nekog drugog razloga bilo onemogućeno da se služi svojim pravima u postupku;
  - 8) da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa odredbama ugovora o arbitraži;
  - 9) da je arbitražni sud prekoračio granice svojeg ovlaštenja određene ugovorom o arbitraži.
- Ako u stranoj arbitražnoj odluci dijelovi što se odnose na pitanja koja su bila podvrgnuta arbitraži mogu odvojiti od dijelova u kojima je sud prekoračio granice svojeg ovlaštenja, dijelovi odluke u kojoj sud nije prekoračio granice svojeg ovlaštenja mogu se priznati i izvršiti;
- 10) da odluka još nije postala konačna i izvršna za stranke ili ako je odluku poništio ili obustavio nadležni organ države u kojoj je donesena ili države na temelju čijeg prava je donesena;
  - 11) da je izreka arbitražne odluke nerazumljiva ili proturječna.

### **Član 100.**

Ako je pokrenut postupak za poništenje ili obustavu strane arbitražne odluke pred nadležnim organom iz člana 99. tačke 10. ovog zakona, sud može odgoditi rješavanje zahtjeva za priznanje i izvršenje te odluke, a na zahtjev vjerovnika odnosno dužnika - takvu svoju odluku o odgodi može uvjetovati time da dužnik položi odgovarajuće osiguranje.

### **3. Postupak priznanja i izvršenja stranih sudskih i arbitražnih odluka**

#### **Član 101.**

Za priznanje i izvršenje stranih sudskih odluka i stranih arbitražnih odluka mjesno je nadležan sud na čijem području treba sprovesti postupak priznanja odnosno izvršenja.

Sud će se ograničiti na to da ispita da li postoje uslovi iz čl. 86. do 100. ovog Zakona, a ako smatra za potrebno, može tražiti objašnjenje kako od suda koji je donio odluku tako i od stranaka.

Protiv rješenja o priznanju odnosno izvršenju odluke stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

O žalbi protiv rješenja iz stava 3. ovog člana odlučuje drugostepeni sud.

Ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rješenje, svaki sud može o priznanju te odluke rješavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo sa dejstvom za taj postupak.

Priznanje odluke stranog suda u stvarima koje se odnose na lično stanje (status) ovlašten je da traži svako ko za to ima pravni interes.

---

**Glava V**  
**POSEBNE ODREDBE**  
**Član 102.**

Državljeni Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije mogu u inostranstvu zaključiti brak pred ovlaštenim konzularnim predstavništvom ili diplomatskim predstavništvom Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koje vrši konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

Funkcioner koji rukovodi saveznim organom uprave nadležnim za vanjske poslove odredit će predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije pred kojima se mogu u inostranstvu sklapati brakovi između državljana Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije .

**Član 103.**

Poslove starateljstva za jugoslovenske državljane koji se nalaze u inostranstvu vrši konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koje vrši konzularne poslove, ako se tome ne protivi država u kojoj se nalazi predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ili ako je to predviđeno međunarodnim ugovorom.

**Član 104.**

Državljaninu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije može u inostranstvu sastaviti testament, po odredbama koje važe za sastavljanje sudskog testamenta, konzularno predstavništvo ili diplomatsko predstavništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koje vrši konzularne poslove.

**Član 105.**

Konzularna predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ili diplomatska predstavništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u inostranstvu koja vrše konzularne poslove mogu vršiti ovjeru potpisa, rukopisa i prijepisa u skladu sa međunarodnim ugovorima i propisima zemalja prijema.

**Član 106.**

Uvjerenje o saveznim, republičkim i pokrajinskim propisima koji važe ili koji su važili u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji, radi njihove upotrebe pred organima strane države, izdaje savezni organ nadležan za poslove pravde.

U uvjerenju iz stava 1. ovog člana navodi se naziv propisa, datum kad je donesen odnosno kad je prestao da važi i doslovni tekst odgovarajućih odredaba tog propisa.

**Glava VI**  
**PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**  
**Član 107.**

Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati na odnose koji su nastali prije stupanja na snagu ovog zakona.